

Felelősségi nyilatkozat

A CSELEKVÉSI TERVET A ROMÁK ÉS SZINTÓK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL AZ EBESZ-TÉRSÉGBEN az EBESZ-ben részes államok Maastrichtban, a Miniszteri Tanács 2003. december 1–2-ai ülésén fogadták el. A magyar változat nem hivatalos fordítás, amelynek elkészítését és sokszorosítását az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (DIEJH) támogatta. Amennyiben a fordítás és az eredeti szöveg között eltérések mutatkoznának, kérjük, hogy az EBESZ hat hivatalos nyelvén közzétett változatok egyikét - elérhetőek: <http://www.osce.org/odihr/17554> - tekintse a döntés hiteles és hivatalos szövegének.

Hollandia, Maastricht, 2003. december 1–2.

3/03. sz. döntés

**CSELEKVÉSI TERV A ROMÁK ÉS SZINTÓK
HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL AZ EBESZ-
TÉRSÉGBEN (MC.DEC/3/03)**

A Miniszteri Tanács,

elkötelezett tisztelőjeként az emberi jogoknak és alapvető szabadságjogoknak, amelyek mindenkit megilletnek, bármilyen alapon – például faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni helyzet, nemzeti vagy társadalmi származás, születési vagy más státusz alapján – történő megkülönböztetés nélkül;

támogatva az hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölését, valamint a teljes körű, mindenkire kiterjedő esélyegyenlőség előmozdítását célzó, átfogó jogszabályok elfogadását és végrehajtását;

felismerve azokat a sajátos nehézségeket, amelyekkel a roma és szintó emberek szembesülnek, valamint annak szükségességét, hogy hatékony intézkedésekre kerüljön sor a velük szembeni hátrányos megkülönböztetés felszámolása és az esélyeik egyenlővé tétele érdekében, az EBESZ-kötelezettségvállalásoknak megfelelően;

felismerve, hogy előrehaladás történt az egyes országok jogszabályait és a cselekvési programokat tekintve, és hogy a részes államok jelentős erőfeszítéseket tettek mindennek érdekében;

ugyanakkor annak tudatában, hogy a roma és szintó közösségek helyzetének előmozdítása érdekében továbbra is eltökélt lépésekre van szükség szerte az EBESZ-térségben;

figyelemmel az EBESZ-térségen belül a gazdag kulturális, nyelvi és történelmi sokszínűsége a roma és szintó emberek körében, továbbá az egyes országok eltérő berendezkedésére és hagyományaira;

figyelemmel a közelmúltbeli, romákra és szintókra vonatkozó kormányzati és nem kormányzati konferenciák és kezdeményezések eredményeire Európában, többek között a Roma Integráció Évtizede elindulására, valamint az Európai Romák és Utazók Fórumának lehetséges létrejöttére;

meggyőződve arról, hogy a roma és szintó közösségeket olyan helyzetbe kell hozni, amelyben egyre inkább magukénak érezhetik a rájuk vonatkozó közpolitikai intézkedéseket;

döntésével jóváhagyja a jelen döntés függelékét képező Cselekvési Tervet a romák és szintók helyzetének javításáról az EBESZ-térségben, amelyet az Állandó Tanács 566. sz. döntésével fogadott el 2003. november 27-én.

Függelék a 3/03. sz. döntéshez

**CSELEKVÉSI TERV A ROMÁK ÉS SZINTÓK
HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL AZ EBESZ-
TÉRSÉGBEN**

Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
Állandó Tanács

PC.DEC/566
2003. november 27.

MAGYAR
Eredeti: ANGOL

479. plenáris ülés
PC Journal No. 479, 4. napirendi pont

566. sz. döntés
CSELEKVÉSI TERV A ROMÁK ÉS SZINTÓK
HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL AZ EBESZ-TÉRSÉGBEN

Az Állandó Tanács

döntésével elfogadja jelen döntés függelékét, a Cselekvési Tervet a romák és szintók helyzetének javításáról az EBESZ-térségben.

PC.DEC/566
2003. november 27.
Függelék

CSELEKVÉSI TERV A ROMÁK ÉS SZINTÓK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL AZ EBESZ-TÉRSÉGBEN

I. Tárgykör és célkitűzések

1. A Cselekvési Terv célja a részes államok, valamint az illetékes EBESZ-intézmények és -szervek támogatása az irányú erőfeszítéseikben, hogy a térség társadalmában a roma és szintó embereknek biztosítsák a teljes körű, egyenlő részvételt, valamint felszámolják az őket sújtó hátrányos megkülönböztetést.
2. A Cselekvési Terv a nemzetközi és regionális emberi jogi keretekre, valamint a meglévő EBESZ-kötelezettségvállalásokra támaszkodik, továbbá az európai országok létező legjobb gyakorlataira, azt célozva, hogy másutt is létrejöjjenek ilyen gyakorlatok. A Cselekvési Terv által előírt specifikus intézkedések, amelyek a roma és szintó emberek helyzetét hivatottak előmozdítani, *A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezményen*¹ alapulnak.
3. A Cselekvési Terv végrehajtására vonatkozó felhívás egyfelől a részes államoknak, másfelől az EBESZ-intézményeknek szól. A részes államokban élő roma és szintó közösségek meríthetnek a Cselekvési Tervben foglalt rendelkezésekből, valamint aktívan hozzájárulhatnak azok végrehajtásához.

II. Általános kontextus: a romákért, a romákkal

4. A nemzeti szintű szakpolitikai intézkedéseknek, illetve végrehajtási stratégiáknak: (1) a roma és szintó közösségek valós problémáira, szükségleteire és prioritásaira kell felelniük; (2) átfogóaknak kell lenniük; (3) kiegyensúlyozott és fenntartható megközelítést kell bevezetniük az emberi jogi célkitűzések és a szociálpolitikai intézkedések ötvöztetésére; és (4) biztosítani kell, hogy a roma közösségek a lehető legteljesebb mértékben a sajátjukénak érezhessék az őket érintő intézkedéseket. Ugyanakkor, a nemzeti szintű szakpolitikai intézkedéseket, illetve végrehajtási stratégiákat az adott részes állam körülményei között élő roma és szintó csoportok sajátos szükségleteinek megfelelően kell bevezetni és megvalósítani. A végrehajtási stratégiáknak rendelkezniük kell olyan mechanizmusokról is, amelyek biztosítják, hogy a nemzeti szintű szakpolitikai intézkedések helyi szinten megvalósuljanak.
5. A részes államok és az illetékes EBESZ-intézmények erőfeszítéseit annak az elvnek kell vezérelnie, amely szerint minden egyes közpolitikai és végrehajtási stratégiát a roma és szintó közösségek aktív részvételével kell kidolgozni és végrehajtani. Alapvető jelentőségű a

¹ Az 1. cikk 4. bekezdése szerint: „Az olyan különleges intézkedések, amelyeket kizárólag az esetleg védelemre szoruló egyes faji vagy etnikai csoportok vagy egyének megfelelő fejlődése érdekében azért hoznak, hogy az ilyen csoportok vagy egyének számára az emberi jogok és alapvető szabadságjogok egyenlő élvezetét vagy gyakorlását biztosítsák, nem tekinthetők faji megkülönböztetésnek, feltéve azonban, hogy az ilyen intézkedések nem eredményezik külön jogok fenntartását a különböző faji csoportok számára és hogy nem lesznek hatályban azután, amikor azok kitűzött céljukat elérték.”

roma és szintó emberek érdemi részvételének biztosítása minden olyan döntésben, amely érinti az életüket. A vonatkozó stratégiák kidolgozásakor a helyi, nemzeti és nemzetközi hatóságoknak együtt kell működniük a roma és szintó emberekkel. Továbbá, a roma közösségeknek egyenlő partneri szerepet kell kapniuk, és osztozniuk kell a jólétük előmozdításának felelősségében.

6. A roma és szintó nők sajátos helyzetét valamennyi közpolitikai intézkedés és program tervezése és végrehajtása során figyelembe kell venni. Ahol konzultációs, illetve más mechanizmusok működnek annak elősegítésére, hogy a roma és szintó emberek részt vehessenek az említett közpolitikai döntéshozatali folyamatokban, a nők részvételét a férfiakéval egyenlő alapon kell lehetővé tenni. A roma nők szempontjait szisztematikusan érvényesíteni kell a közösség egésze számára tervezett, releváns közpolitikai intézkedések mindegyike során.

III. A rasszizmus és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem

A romákkal és a szintókkal szembeni előítélet visszaszorítását és a hátrányos megkülönböztetés leküzdését szolgáló lépések hatékony kidolgozása és végrehajtása érdekében a következő intézkedések javasoltak:

Jogalkotás és a jogszabályok végrehajtása

A részes államok számára javasolt intézkedések:

7. Vegyék fontolóra a vonatkozó nemzetközi egyezmények – többek között a Faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény – mielőbbi ratifikálását, amennyiben korábban erre még nem kerítették sort.

8. Fogadjanak el és hajtsanak végre hatékony antidiszkriminációs jogszabályokat a faji és etnikai megkülönböztetés leküzdésére minden területen, egyebek között a lakhatáshoz, az állampolgársághoz és a jogszerű tartózkodáshoz, az oktatáshoz, a foglalkoztatáshoz, valamint az egészségügyi és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. Vonják be a roma és szintó közösségek képviselőit a tervezési, megvalósítási és értékelési folyamatokba.

9. Az antidiszkriminációs jogszabályoknak biztosítani kell:

- mind a közvetlen, mind a közvetett faji alapú diszkrimináció tilalmát;
- a diszkriminatív cselekmények vagy gyakorlatok hatékony, arányos és visszatartó erejű szankcionálását;
- súlyosabb büntetések kiszabását faji indítékú bűncselekményekért, magánszemélyek és közhivatalnokok esetében is;
- a hatékony jogorvoslathoz való egyenlő hozzáférést (bírói, közigazgatási, békítő vagy mediációs eljárásokat).

10. Biztosítani kell, hogy a nemzeti jogszabályok tiltsák a diszkriminatív cselekmények minden formáját, és hogy alaposan és tárgyilagosan vizsgáljanak ki minden esetet, amikor diszkrimináció gyanúja merül.

11. Amennyiben szükséges, a fenti jogszabályok végrehajtásának biztosítására hozzanak létre külön intézményeket, továbbá nemzeti szintű monitoring-mechanizmusokat, amelyek rendszeresen és átlátható módon tudósítanak a végrehajtás előrehaladásáról. Szorgalmazzák a

romák és szintók képviselőinek részvételét ezekben a testületekben, tevékenységüket hozzáférhetővé téve a nyilvánosság számára.

12. Ahol szükséges, dolgozzanak ki átfogó nemzeti stratégiákat vagy cselekvési terveket a roma és szintó emberek helyzetének javítása érdekében, külön rendelkezéseket beiktatva a diszkrimináció leküzdésére az élet valamennyi területén.

13. Értékeljék rendszeresen – különösen helyi szinten, a roma és szintó közösségeket bevonva az értékelési folyamatba – ezeknek a stratégiáknak az eredményeit.

14. Törekedjenek – érdemi párbeszéd, illetve konzultáció szorgalmazása révén vagy más alkalmas módon – a roma/szintó emberek és a lakosság más tagjai közötti kapcsolat javítására, célul tűzve ki a tolerancia előmozdítását, valamint a túllépést a mindkét oldalon jelentkező előítéleteken és negatív sztereotípiákon.

15. Dokumentálják – az adatvédelemre vonatkozó hazai és nemzetközi normáknak megfelelően – a hátrányos megkülönböztetés valamennyi fajtáját, illetve a releváns eseteket a helyzet jobb megítélhetősége, valamint a roma és szintó emberek szükségleteire való válaszadás érdekében.

16. Biztosítsák a roma és szintó emberek elleni erőszakos cselekmények nyomatékos és hatékony kivizsgálását, különösen akkor, ha okkal gyanítható, hogy azok faji indítékúak voltak; lépjenek fel felelősségteljesen az ilyen cselekmények ellen, összhangban a hazai jogszabályokkal, illetve a vonatkozó emberi jogi normáknak megfelelően.

17. Biztosítsák, hogy a diszkriminatív vagy erőszakos cselekmények elkövetői ne maradjanak büntetlenek; többek között a rendőrség azonnali és hatékony nyomozati, valamint szankcionáló tevékenysége révén.

18. Jogsegély, roma nyelvű információszolgáltatás és hasonló intézkedések révén segítsék elő a roma és szintó emberek igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését.

19. Vegyék figyelembe valamennyi intézkedés és program esetében a roma és szintó nők helyzetét, akik gyakran válnak hátrányos megkülönböztetés áldozataivá mind az etnicitásuk, mind a nemük alapján.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

20. A Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (DIEJH), valamint adott esetekben más EBESZ-intézmények és –szervek, beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket is, kérésre segítséget nyújtanak a részes államoknak antidiszkriminációs jogszabályaik fejlesztésében, továbbá antidiszkriminációs testületek létrehozásában.

21. A nemzeti kisebbségi főbiztos, hatáskörének megfelelően, továbbra is követi az antidiszkriminációs jogszabályokkal kapcsolatos fejleményeket, valamint adott esetben tanácsadást és segítséget nyújt a részes államoknak ezen a téren.

22. Kérés esetén a DIEJH tanácsadást nyújt, hogy az adott részes államban működő mechanizmusok – például ombudsmani hivatalok, diszkriminációellenes bizottságok, rendőrségi fegyelmi bizottságok és más releváns testületek – hogyan enyhítetik a roma/szintó és nem roma közösségek közötti feszültséget.

23. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója (CPRSI) támogatja a roma és szintó civil szervezetek, valamint a részes államok közötti kapcsolatok javulását.

24. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója az „elszámolóház” szerepét tölti be a részes államok kezdeményezéseit illetően, valamint szorgalmazza a legjobb gyakorlatokra vonatkozó információk cseréjét.

25. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója, szoros együttműködésben a részes államokkal, a roma/szintó közösségekkel és lehetőség szerint más nemzetközi szervezetekkel – a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályok maradéktalan tiszteletben tartása mellett – dokumentációt állít össze annak érdekében, hogy minél pontosabban célzott intézkedéseket lehessen kidolgozni.

Rendőrség

A részes államok számára javasolt intézkedések:

26. Fejlesszenek ki olyan közpolitikai intézkedéseket, amelyek előmozdítják a rendészeti szerveknél dolgozók tudatosságát a roma és szintó emberek helyzetére vonatkozóan, és visszaszorítják az előítéleteket és a negatív sztereotípiákat.

27. Fejlesszenek ki képzési programokat a túlzott erőalkalmazás megelőzése, valamint az emberi jogokkal kapcsolatos tudatosság, illetve az emberi jogok tiszteletének előmozdítása érdekében.

28. Fejlesszenek ki közpolitikai intézkedéseket (1) a roma/szintó közösségek és a rendőrség közötti kapcsolatok javítására, valamint a roma és szintó emberek elleni rendőrségi visszaélések megelőzésére; továbbá (2) a rendőrség és a roma/szintó emberek közötti bizalom fokozására.

29. Fejlesszenek ki a roma és szintó emberek ellen irányuló, faji indítékú erőszakkal szembeni hatékony rendőrségi fellépést biztosító közpolitikai intézkedéseket és eljárásokat.

30. Mérjék össze a rendőrségre vonatkozó nemzetközi normákkal a nemzeti rendőrség, civil szervezetek és a roma/szintó közösségek képviselőinek részvételével működő konzultációs folyamatok aktuális gyakorlatát.

31. Szükség esetén dolgozzanak ki – nemzetközi szervezetekkel és roma civil szervezetekkel szorosan együttműködve – közpolitikai állásfoglalásokat, magatartási kódexeket, gyakorlati útmutató kézikönyveket és képzési programokat.

32. Nyújtsanak ösztönzést a roma és szintó embereknek a rendészeti szerveknél való elhelyezkedésre, a tolerancia és a sokszínűség előmozdítása érdekében.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

33. A Titkárságon belül működő Stratégiai Rendőri Ügyek Osztálya (SPMU) és a DIEJH segítséget nyújt a részes államoknak programok és bizalomépítést szolgáló intézkedések – például a közösségi rendészet – fejlesztésében, amelyek a roma/szintó emberek és a rendőrség közötti kapcsolatok javítását szolgálják, különösen helyi szinten.

34. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója és a Stratégiai Rendőri Ügyek Osztálya, vonatkozó hatáskörüknek megfelelően, gyűjteményt hoznak létre az EBESZ-térség „legjobb rendőrségi gyakorlat”-aiból a roma/szintó közösségekkel kapcsolatos rendészeti tevékenységek terén.

35. A nemzeti kisebbségi főbiztos, a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója és a Stratégiai Rendőri Ügyek Osztálya segítséget nyújt a részes

államoknak a faji profilalkotás megelőzését és az interetnikus kapcsolatok előmozdítását szolgáló magatartási kódexek kidolgozásához.

Tömegmédia

A részes államok számára javasolt intézkedések:

36. Indítsanak tájékoztató, illetve tudatosságnövelő kampányokat a roma és szintó emberekkel kapcsolatos előítéletek és negatív sztereotípiák visszaszorítása érdekében.

37. A véleménynyilvánítás szabadságának előmozdítása érdekében szorgalmazzák roma és szintó újságírók képzését, valamint médiumoknál történő elhelyezkedését, célként tartva szem előtt a roma és szintó emberek szélesebb körű hozzáférését a médiához.

38. Szorgalmazzák, hogy a média megjelenítse a romák életének pozitív aspektusait, illetve kiegyensúlyozott képet mutasson a romák életéről, tartózkodjon a roma és szintó emberek sztereotip ábrázolásától, és kerülje a különböző etnikai csoportok közötti feszültség szítását. Szervezzenek kerekasztal-megbeszéléseket a média, valamint a romák és szintók képviselőinek részvételével, hogy előremozdulás történjen ez irányba.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

39. A Médiaszabadság Képviselőjének Hivatalának (RFOM) – együttműködésben a DIEJH-vel, valamint más illetékes nemzetközi szervezetekkel – mérlegelnie kell, hogy az EBESZ hogyan járulhatna hozzá egy európai roma rádióállomás létrehozásához, amely Európa-szerte sugározná adását. A DIEJH-nek és a Médiaszabadság Képviselője Hivatalának nyilvános vitákat és antidiszkriminációs kampányokat, valamint a média képviselőivel közös szervezésű – illetve a média képviselőinek szóló – képzési programokat kell kezdeményeznie.

40. A Médiaszabadság Képviselőjének Hivatala vegye fontolóra roma újságíróknak szóló képzési szemináriumok kezdeményezését.

41. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója és a Médiaszabadság Képviselőjének Hivatala kerekasztal-beszélgetéseket szervez újságírók részvételével a roma és szintó közösségekről a társadalomban élő kép témájában.

42. A nemzeti kisebbségi főbiztos továbbra is iránymutatásokat dolgoz ki, és oszt meg a döntéshozókkal az állami audiovizuális média multikulturális közösségekben való használatáról, többek között a célból, hogy szorgalmazzza a kisebbségi – köztük a roma és szintó – médiaszolgáltatók támogatását, illetve előmozdítsa a romák és szintók médiához való hozzáférését.

IV. Szocio-ökonómiai kérdések kezelése

Cselekvésre van szükség annak érdekében, hogy a roma és szintó emberek másokkal egyenlőként élvezhessék a szociális és gazdasági jogukat. Helyi szintű kezdeményezésekre van szükség – különösen olyanokra, amelyek maguktól a roma közösségektől indulnak – a roma és szintó emberek társadalmi és gazdasági integrációjának előmozdítása, illetve az őket sújtó elszigeteltség és szegénység leküzdésére. Az EBESZ-nek és az EBESZ-ben részes államoknak továbbra is segítenie kell az ilyen irányú integrációt.

Lakhatási és életkörülmények

A részes államok számára javasolt intézkedések:

43. Hozzanak létre mechanizmusokat és intézményi eljárásokat a vagyoni ügyek tisztázására, a tulajdonjogi kérdések megoldására és a jogilag rendezetlen körülmények között élő roma és szintó emberek (például romatelepen élő telektulajdon nélküliek; az adott település területrendezési tervében nem szereplő telepen élők; jogszerű tartózkodási státusz nélküli családok és lakóközösségek, akik *de facto* akár évtizedek az adott településen élnek) jogi státuszának rendezésére.

44. Vonják be a roma és szintók embereket a lakhatáspolitikai intézkedések kialakításába, valamint az őket kedvezményezettként célzó lakásépítési, rehabilitációs és/vagy lakásfenntartási projektekbe a szociális lakhatás terén. Gondoskodjanak arról, hogy a lakhatási projektek ne kedvezzenek az etnikai és/vagy fali szegregációnak.

45. Vegyék fontolóra kölcsönök igénybe vételének lehetőségét nemzetközi szervezetektől és pénzügyintézetektől, alacsony jövedelműeket célzó lakhatási projektekre.

46. Mozdítsák elő a társasházi lakhatás lehetőségét a roma közösségek számára, és nyújtsanak megfelelő képzést az ilyen létesítmények fenntartására vonatkozóan.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedés:

47. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója, valamint az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységeikért felelős koordinátorának hivatala (OCEEA) jelentősebb szerepet vállalhat a külföldi donorok által bizonyos projektekhez – különösen a roma és szintó csoportok által kezdeményezett, a roma és szintó közösségek társadalmi és gazdasági fejlődését célzó projektekhez – rendelkezésre bocsátott forrásokra vonatkozó információk terjesztésében, illetve a forrásokhoz való hozzáférés elősegítésében.

Munkanélküliség és gazdasági problémák

A részes államok számára javasolt intézkedések:

48. Segítsék elő a megfelelően képzett roma és szintó emberek fokozottabb jelenlétét a közfoglalkoztatásban.

49. Fejlesszenek ki képzési programokat, hogy az alulreprézantált csoportok, például a romák és szintók felkészítést kapjanak a helyi közigazgatásban vagy más területeken való elhelyezkedéshez; valamint dolgozzanak ki közpolitikai intézkedéseket annak elősegítésére, hogy az ilyen programokban képzettséget szerzők közalkalmazottként helyezkedhessenek el.

50. Értékeljék újra a támogatott foglalkoztatási programok hatását, különös figyelmet fordítva azok képzési komponenseire, annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen programok valóban hozzá tudjanak járulni a roma és szintó emberek versenyképességének fokozásához a munkaerőpiacon.

51. Dolgozzanak ki közpolitikai intézkedéseket és programokat – például szakképzési programokat – a roma és szintó emberek piacképességének és elhelyezkedési esélyeinek növelése érdekében, különös tekintettel a fiatalokra és a nőkre.

52. A segélyektől való függőség elkerülése érdekében, illetve a fenntarthatóság jegyében vezessenek be olyan szociálpolitikai intézkedéseket, amelyek fokozottabban ösztönzik a

munkahelykeresést.

Az EBESZ-intézmények és struktúrák számára javasolt intézkedések:

53. A részes államok felől érkező kérés esetén az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala, más illetékes nemzetközi szervezetekkel együttműködve, hozzájárul olyan megközelítések kidolgozásához, amelyek a roma és szintó emberek gazdasági szférában való kiteljesedését gátló akadályok, illetve a hátrányos megkülönböztetés leküzdését célozzák.

54. A részes államok kérésére a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója, valamint az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala támogatja a roma és szintó emberek foglalkoztathatóságának, valamint vállalkozási ismereteinek fejlesztését képzési és átképzési programok létrehozása által a részes államokban. A sikeres gyakorlatok, különösen a vállalkozói ismeretek, illetve a kis- és középvállalkozások (kkv-k) fejlesztéséhez kapcsolódóak (pl. a Fiatal Vállalkozók Szemináriuma – Youth Entrepreneurship Seminars – elnevezésű program) a roma és szintó emberek szükségleteihez igazíthatóak. Az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala elősegítheti a gazdasági és szociális alapú forrásbevonást is; katalizálva, hogy a partnerszervezetek és a pénzintézetek támogassák a mikrohitelprogramokat, kisvállalkozások létrehozásához nyújtva kisösszegű kölcsönöket.

55. Az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala – tevékenysége során szoros kapcsolatot tartva más nemzetközi szervezetekkel, elkerülendő az átfedéseket – segítséget nyújthat a kormányoknak a gazdasági intézkedések és folyamatok roma/szintó közösségekre gyakorolt hatásának értékelésében (indikátorokat dolgozva ki az intézkedések hatékonyságának értékelésére).

56. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója és az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala az ENSZ Fejlesztési Programja és más ügynökségek által végzett kutatásokra alapozva értékeli a roma és szintó emberek szükségleteit; célul tűzve ki olyan közpolitikai intézkedések elősegítését, amelyek figyelembe veszik az egyes részes államokban élő roma és szintó emberek sajátos szükségleteinek körét és jellegét.

57. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója és az EBESZ gazdasági és környezetvédelmi tevékenységekért felelős koordinátorának hivatala – együttműködésben más illetékes nemzetközi szervezetekkel (különösen az ENSZ Fejlesztési Programjával és a Világbankkal) – megvizsgálja, hogy milyen módokon lehet elősegíteni a roma és szintó emberek jobb hozzáférését a rendelkezésre álló képzési programokhoz. Sor kerülhet a roma és szintó emberek szükségleteihez igazított műhely-, illetve kerekasztal-beszélgetések szervezésére, annak céljából, hogy tájékoztatást és oktatást nyújtsanak a közösségek tagjainak a magánszemélyek és a vállalkozók gazdasági és szociális jogairól.

Egészségügy

A részes államok számára javasolt intézkedések:

58. Biztosítsák, hogy a roma és szintó emberek hátrányos megkülönböztetés nélkül férhessenek hozzá az egészségügyi szolgáltatásokhoz.

59. Fokozzák az egészségügyben dolgozók tudatosságát a roma és szintó népesség sajátos szükségleteire vonatkozóan.

60. Lépjenek fel a betegségek gyakori előfordulása és rosszul tápláltság ellen a roma közösségekben.

61. Kezdetől fogva támogassák a roma és szintó közösségek hozzáférését az általános közegészségügyi szolgáltatásokhoz; az által, hogy:

- (a) tájékoztatást nyújtanak a roma és szintó embereknek az ilyen szolgáltatások elérhetőségéről, valamint tudatják velük, hogy miért érdemes igénybe venniük a szolgáltatásokat;
- (b) erősítik a roma és szintó emberek bizalmát az egészségügyi szolgáltatók irányában; szankcionálva például a romák és szintók által tapasztalt, közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés megnyilvánulásait; képzést nyújtva az egészségügyi dolgozóknak a roma kultúra releváns vonatkozásainak megértéséhez; és támogatva a mediátorokat, akik fontos szerepet játszhatnak a roma közösségek és a közegészségügyi szolgáltatók közötti szakadék áthidalásában.

62. Fordítsanak megkülönböztetett figyelmet a nők és lányok egészségére; egyebek mellett az által, hogy:

- (a) egészségmegőrzésre vonatkozó tájékoztató programokat fejlesztenek ki, illetve terjesztenek (például táplálkozással, csecsemőgondozással és családon belüli erőszakkal kapcsolatban);
- (b) előmozdítják a nőgyógyászati szolgáltatásokhoz – ennek körében a várandósgondozáshoz, a szülészeti és a gyermekágyi ellátáshoz – való hozzáférést, többek között tájékoztatás és képzés nyújtása révén.

63. Fordítsanak különös figyelmet a roma és szintó gyerekek egészségére megfelelő gyermekorvosi ellátás biztosítása révén, beleértve a prevenció intézkedéseket, például a védőoltások elérhetővé tételét a romatelepeken.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

64. A DIEJH – együttműködésben más nemzetközi szervezetekkel, valamint civil szervezetekkel – a rendelkezésre álló kutatási adatok alapján azonosítja azokat a szocio-ökonómiai, politikai és kulturális tényezőket, amelyek hatással vannak az egyes roma és szintó csoportok egészségi állapotára, és tanácsadást nyújt a részes államoknak az azonosított szükségletekre válaszoló közegészségügyi programokat illetően.

65. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója, valamint adott esetben más EBESZ-intézmények és -szervek – beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket – segítséget nyújtanak a részes államoknak olyan oktatási kezdeményezések elindításában, amelyeknek célja a roma és szintó emberek támogatása a rendelkezésre álló egészségügyi szolgáltatások teljes körű kihasználásában. Többek között összegyűjtik, illetve előállítják, valamint megosztják a releváns jó gyakorlatokra vonatkozó információkat.

66. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója különös figyelmet fordít annak biztosítására, hogy a roma és szintó emberek hozzáférjenek a drogprevenció programokhoz, valamint a szerhasználók, illetve szenvedélybetegek, továbbá az AIDS-szel és ahhoz kapcsolódó betegséggel élők kezelését célzó programokhoz.

V. Az oktatáshoz való hozzáférés javítása

Az oktatás előfeltétele, hogy a roma és szintó emberek másokkal egyenlő alapon vehessenek részt az országuk politikai, társadalmi és gazdasági életében. Ezen a területen mind a döntéshozóknak, mind a roma és szintó közösségeknek kiemelt prioritást kell adniuk a határozott és azonnali – különösen az iskolalátogatás elősegítését és az írástudatlanság leküzdését célzó – intézkedéseknek. Az oktatáspolitikai intézkedéseknek azt kell célozniuk – a kulturális különbségekre való érzékenység fenntartása mellett –, hogy a roma és szintó emberek integrálódhassanak a mainstream oktatási rendszerbe, biztosítva számukra az egyenlő hozzáférést minden szinten.

A részes államok számára javasolt intézkedések:

67. Biztosítsák, hogy a nemzeti jogszabályok megfelelő rendelkezéseket tartalmazzanak a faji alapú szegregáció, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmára az oktatás terén, valamint hatékony jogorvoslati lehetőségeket nyújtsanak az említett rendelkezések megsértése esetén.

68. Tanácskozzanak a romák és szintók képviselőivel az őket érintő oktatáspolitikai intézkedések tervezésekor.

69. Tevélegesen mozdítsák elő a roma és szintó gyerekek esélyegyenlőségét az oktatás terén, például segítséget biztosítva számukra nyelvi vagy más téren.

70. Hozzanak speciális intézkedéseket a roma és szintó gyerekek számára nyújtott oktatás minőségének és hatékonyságának javítására. Segítsék elő a roma és szintó emberek fokozottabb jelenlétét a tanári pályán.

71. A tananyagokban jelenítsék meg a romák történelmét és kultúráját; különös figyelmet fordítva arra, hogy miként érintette a holokauszt a roma és szintó embereket.

72. Vegyék fontolóra a roma nyelv és oktatása, valamint a roma kultúra – mint a roma és szintó kulturális örökség szerves része – tisztelete, védelme és előmozdítása biztosítását célzó intézkedések bevezetését.

73. Dolgozzanak ki és hajtsanak végre átfogó iskolai deszegregációs programokat azzal a céllal, hogy: (1) véget vessenek a roma gyerekek speciális iskolákba vagy osztályokba (t.i. értelmi fogyatékos személyek iskoláiba, valamint kizárólag roma és szintó gyerekek számára létrehozott iskolákba vagy osztályokba) irányításának mint rendszerszintű gyakorlatnak; és (2) a speciális iskolákból a mainstream iskolákba irányítsák a roma gyerekeket.

74. Fordítsanak anyagi forrásokat a roma gyerekek mainstream oktatás felé irányítására, valamint iskolai támogató programok kifejlesztésére, amelyek megkönnyítik az átállást a mainstream oktatásban való részvételre.

75. Segítsék elő intézkedések révén, hogy a roma gyerekek hozzáférjenek a mainstream oktatáshoz;

(a) intézkedéseket vezetve be a roma és szintó emberek elleni előítélet megnyilvánulásaival szemben az iskolákban;

(b) a tanároknak képzést biztosítva a multikulturális oktatásról és etnikailag vegyes osztályok kezeléséről;

(c) stratégiákat dolgozva ki annak érdekében, hogy az iskolai deszegregáció ügye szélesebb körű közösségi támogatást nyerjen;

- (d) támogatást nyújtva a roma/szintó gyerekek és a többi tanuló közötti szakadék áthidalásához, többek között olyan óvodai programok révén, amelyek a roma és szintó gyerekek általános iskolára való felkészítését célozzák;
- (e) támogatást nyújtva a roma közösségekből érkező mediátorok/trénerek és tanárok számának növeléséhez.

76. Hozzanak létre és vezessenek be rasszizmusellenes tanterveket az iskolákban, valamint rasszizmusellenes kampányokat a médiában.

77. Fejlesszenek ki közpolitikai intézkedéseket a roma és szintó gyerekek alacsony iskolalátogatási mutatóit eredményező tényezők teljes köre elleni fellépésre. Az intézkedéseknek ki kell terjednie annak biztosítására is, hogy a roma és szintó családok a többi lakoshoz hasonlóan rendelkezzenek a regisztrációhoz szükséges dokumentumokkal.

78. Vegyék fontolóra olyan szociális programok kidolgozását, amelyek az iskoláskorú gyerekeket nevelő, alacsony jövedelmű roma családok támogatását célozzák.

79. Mozdítsák elő a roma és szintó gyerekek rendszeres iskolalátogatását; többek között a családok és szociális mediátorok bevonása által, valamint a roma/szintó szülők és közösségi vezetők arra vonatkozó tudatosságának növelése révén, hogy felelősséggel tartoznak a gyerekek iskolába járását – különös tekintettel a lányok oktatáshoz való egyenlő hozzáférését – elősegíteni.

80. A roma és szintó lányok oktatási, illetve társadalmi integrációjának érdekében fordítsanak megkülönböztetett figyelmet az esélyegyenlőségük biztosítására, valamint dolgozzanak ki programokat a körükben különösen magas lemorzsolódási arány visszaszorítására.

81. Vegyék fontolóra testreszabott programok kialakítását azok számára, akik nem végezték el az általános iskolát, illetve írástudatlanok.

82. Amennyiben szükséges, hozzanak létre ösztöndíjprogramok roma diákok számára, valamint ösztönözzék fokozott részvételüket a meglévő ösztöndíjprogramokban.

83. Hozzanak létre információs honlapokat annak érdekében, hogy a roma és szintó emberek körében terjedjen a számítástechnikai jártasság.

84. Időközönként értékeljék az oktatáspolitikai intézkedések hatékonyságát.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések

85. A nemzeti kisebbségi főbiztos ösztönzi a részes államok, hogy – kötelezettségvállalásuknak megfelelően – nyújtsanak a társadalom minden tagja számára térítésmentes és egyenlő hozzáférést a közoktatáshoz, valamint arra ösztönzi a részes államokat, hogy tegyenek lépéseket a roma és szintó emberek helyzetének előmozdításáért ezen a téren.

86. A nemzeti kisebbségi főbiztos továbbra is útmutatással szolgál az oktatási modelleket, tantervi tartalmakat, valamint az anyanyelv – például a roma nyelv – oktatását, illetve az anyanyelven történő oktatást illetően.

VI. A közéletben és a politikai életben való részvétel előmozdítása

A roma és szintó emberek sajátos kihívásokkal szembesülnek, ha részt kívánnak venni az országuk közéletében, illetve kifejezetten a politikai életében. Az alacsony iskolázottság mellett bizonyos esetekben az ellenük irányuló hátrányos megkülönböztetés is hozzájárul a roma és szintó emberek alulreprezentáltságához a kormányzás valamennyi szintjén. A roma és szintó embereknek egyenlő joga van a közügyekben való részvételhez. Ez kiterjed az aktív és passzív választójogra, a közügyekben való részvételre és politikai pártok létrehozására hátrányos megkülönböztetés nélkül. Támogatni kell az utóbbi évek erőfeszítéseit a romák politikai részvételének elősegítésére; különösen azokat, amelyek maguktól a roma közösségektől indultak.

A részes államok számára javasolt intézkedések:

87. A részes államoknak proaktívan biztosítaniuk kell, hogy a roma és szintó emberek – a többi lakoshoz hasonlóan – rendelkezzenek az összes szükséges dokumentummal, ideértve a születési anyakönyvi kivonatot, a személyazonossági igazolványt és társadalombiztosítási igazolásokat. Az alapvető dokumentumok hiányával összefüggő problémák megoldásakor nyomatékosan ajánlott, hogy a részes államok partnerként működjenek együtt a roma és szintó civil szervezetekkel.

88. A részes államok számára javaslatként fogalmazódik meg a következő alapfeltételek figyelembe vétele a roma/szintó emberek köz- és politikai életben való érdemi részvételének biztosítása érdekében:

— *Korai bevonás:*

a roma és szintó emberekkel kapcsolatos bármely kezdeményezés során a legkorábbi szakaszoktól kezdve be kell vonni az érintetteket a kidolgozási, a megvalósítási és az értékelési fázisokba;

— *Inkluzivitás:*

a roma és szintó embereket integrálni kell a formális konzultációs folyamatokba, és a jelentős közpolitikai kezdeményezések körvonalazásában való részvételük érdekében létrehozott mechanizmusok hatékonyságának biztosítása érdekében széles körűen reprezentatív folyamat révén kell bevonni az érintetteket;

— *Átláthatóság:*

a programokat és tervezeteket jóval a döntési határidők előtt kell közzétenni, hogy a roma és szintó közösségek képviselői érdemben tanulmányozhassák és véleményezhessék azokat;

— *A roma és szintó emberek érdemi részvétele a kormányzás minden szintjén:*

a roma és szintó emberek részvétele a helyi kormányzásban elengedhetetlen az őket érintő közpolitikai intézkedések hatékony megvalósításához;

— *Sajátjának tekintett kezdeményezés ('ownership'):*

a roma és szintó emberek érdemi és nélkülözhetetlen szerepet játszanak annak biztosításában, hogy a politikai folyamatokban való részvétel joga érvényesüljön a gyakorlatban.

89. A választott tisztségviselőknek szoros munkakapcsolatot kell kialakítaniuk a roma és szintó közösségekkel.

90. Hozzanak létre mechanizmusokat az egyenlőségen alapuló, közvetlen és nyílt kommunikáció biztosítására a romák és szintók képviselői, valamint a kormányzati hatóságok, köztük a tanácsadó és konzultációs testületek között.

91. Szorgalmazzák a párbeszédet a helyi és országos szintű politikai vezetők, valamint a különböző roma csoportok között.

92. Szervezzenek tudatosságnövelő kampányokat a választások kapcsán, fokozandó a roma választópolgárok választási részvételét.

93. Biztosítsák, hogy a választások során a roma szavazópolgárok szabadon és tájékozottan hozhassanak döntést.

94. Hozzanak intézkedéseket a nők egyenlő választójogának biztosítása érdekében; többek között az ún. „családi szavazás” tilalmának érvényesítése által.

95. Szorgalmazzák a roma és szintó emberek aktívabb részvételét a közszolgálatban; ha szükséges, akár speciális intézkedések bevezetése révén is, amelyek a közszférában való elhelyezkedésük előmozdítását szolgálják.

96. Szorgalmazzák a roma és szintó emberek megjelenését a kormányzás minden szintjén; mind a választás, mind a kinevezés útján betöltött pozíciókban.

97. Készítsenek fel és vonjanak be roma és szintó embereket – mint közösségeik választott képviselőit, illetve mint az adott ország polgárait – az országos szintű, illetve a helyi döntéshozatali folyamatokba.

98. Mozdítsák elő a roma nők részvételét a közéletben, illetve a politikai életben; a roma nők a férfiakkal egyenlő alapon vehessenek részt a konzultációs folyamatokban, valamint egyéb olyan mechanizmusokban, amelyeket a köz-és politikai élet valamennyi teréhez való hozzáférés fokozására terveztek.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

99. A DIEJH, valamint adott esetben más EBESZ-intézmények és -szervek – beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket – a teljes körű politikai részvételhez szükséges regisztráció elősegítését célzó programokat dolgoz ki.

100. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartójának segítséget kell nyújtani roma civil szervezeteknek szóló, roma civil szervezetek – köztük médiaszervezetek – által bonyolított, valamint a szélesebb roma közönséget célzó képzések szervezéséhez, a demokratikus folyamatok és a demokratikus részvétel témakörében.

101. A DIEJH, valamint adott esetben más EBESZ-intézmények és -szervek – beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket –, választóknak szóló oktatási programokat, valamint választási regisztrációs programokat dolgoz ki.

102. A DIEJH katalizálja a részes államok és más nemzetközi szervezetek körében az információcserét és a legjobb gyakorlatok megosztását.

103. A DIEJH fokozott erőfeszítéssel folytatja arra irányuló gyakorlatát, hogy a roma és szintó emberek választásokon, illetve választási folyamatokban való részvételét vizsgálja, valamint folytatja azt a gyakorlatát, hogy roma és szintó szakértőket von be EBESZ-térségben folytatott választásmegfigyelő misszióiba.

104. A nemzeti kisebbségi főbiztos, hatáskörének megfelelően, továbbra is tanácsadást nyújt az államoknak annak megfelelő módjairól és eszközeiről, hogy hogyan segítsék elő a roma és szintó emberek részvételét a közélet minden terén.

105. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója, valamint adott esetben más EBESZ-intézmények és -szervek – beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket – programokat tervez annak ösztönzésére, hogy a romák és szintók képviselői jelöltsék magukat választott testületekbe, illetve olyan kreatív megoldások azonosítására, amelyek révén biztosítható lenne, hogy a romák és szintók képviselői részt vegyenek az országos és helyi szintű döntéshozatali folyamatokban.

106. A DIEJH különös figyelmet fordít azon intézkedésekre, amelyek a roma nők hozzáféréseinek fokozását célozzák a köz- és politikai élet valamennyi fórumához.

VII. Romák és szintók válság-, illetve válság utáni helyzetekben

A részes államok kötelesek válság-, illetve válság utáni helyzetekben is gondoskodni az alapvető jogok mindegyikének – beleértve a menekültek jogait, a vonatkozó nemzetközi normák, különösen *A menekültek jogállásáról szóló 1951. évi egyezmény és annak 1967. évi kiegészítő jegyzőkönyve* alapján – hátrányos megkülönböztetés nélküli biztosításáról. Figyelembe veszik az ENSZ belső menekültekre vonatkozó irányelveit (UN Guiding Principles on Internal Displacement), amely hasznos keretként szolgálnak az EBESZ munkájához, valamint saját törekvéseikhez a belső menekültek ügyeinek kezelése során.

A részes államok számára javasolt intézkedések:

107. Válsághelyzet kihirdetésekor konzultáljanak a roma és szintó csoportokkal a megfelelő eljárások elősegítése, valamint azon földrajzi térségek azonosítása érdekében, amelyeket a menekültek és belső menekültek elhagyni kényszerülnek; továbbá biztosítsák a roma és szintó emberek sajátos helyzetének figyelembe vételét.

108. Biztosítsák, hogy a lakhelyüket elhagyni kényszerülő (menekült, illetve belső menekült) roma és szintó csoportok tagjait megfelelően regisztrálják, és ellássák a szükséges dokumentumokkal.

109. A részes államoknak biztosítaniuk kell olyan programok működését, amelyek segítik a roma és szintó menekülteket és belső menekülteket abban, hogy tájékozott döntést hozzanak arra vonatkozóan, hogy mi jelentene a helyzetükre tartós megoldást, beleértve a biztonságos, méltó és fenntartható visszatéréshez való joguk gyakorlását is. Ezeknek a programoknak konkrét, a szükséges nyelveken elérhetővé tett információkat kell nyújtaniuk a menekülteket és a belső menekülteket foglalkoztató kérdések mindegyikére vonatkozóan.

110. Biztosítsák, hogy a roma és szintó menekültek a védelemre vonatkozó nemzetközi normáknak és szabályoknak megfelelő bánásmódban részesüljenek, hátrányos megkülönböztetés nélkül.

111. Hasznosítsák a DIEJH kompetenciáját a konfliktusmegelőzésben és a korai beavatkozást igénylő területek azonosításában, valamint támaszkodjanak az EBESZ nemzeti kisebbségi főbiztosának vonatkozó szakértelmére.

112. Fordítsanak megkülönböztetett figyelmet a roma és szintó nők, valamint gyerekek szükségleteire válság-, illetve válság utáni helyzetekben; különösen az egészségügyi szolgáltatásokhoz, a lakhatáshoz és az oktatáshoz való hozzáférés nyújtása révén.

Az EBESZ intézményei és szervei számára javasolt intézkedések:

113. A DIEJH hasznossá teszi speciális kompetenciáját a konfliktusmegelőzésben, valamint a válság kialakulása által fenyegetett, korai beavatkozást igénylő területek azonosításában.

114. Mandátuma értelmében a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartójának hatékony választ kell adnia a válsághelyzetekre; többek között együtt kell működnie az érintett kormányokkal, kormányközi testületekkel és nemzetközi szervezetekkel, különösen az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával, a veszélyben lévő roma közösségek védelmének biztosítása érdekében.

115. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója tudatosságnövelést végez köztisztviselők, újságírók és mások körében a válság vagy konfliktus által érintett területeken tartózkodó roma és szintó emberek helyzetére vonatkozóan.

116. A DIEJH proaktív szerepet vállal a részes államok által bevezetett, roma és szintó embereket érintő intézkedéseinek elemzésében, és tanácsadást kínál annak érdekében, hogy jobban megküzdhessenek az adott helyi közegben jelentkező feszültség azon elemeivel, amelyek – megelőzés hiányában – nyílt konfliktushelyzet kialakulásához vezethetnek.

117. A nemzeti kisebbségi főbiztos továbbra is gyakorolja a konfliktusok lehető legkorábbi stádiumban történő megelőzésére vonatkozó hatáskörét.

VIII. Az együttműködés és a koordináció javítása más nemzetközi szervezetekkel és civil szervezetekkel

Tekintettel a különböző nemzetközi szervezetek felfokozott érdeklődésére a roma és szintó emberekkel kapcsolatos ügyek iránt, koordinációra és együttműködésre van szükség az erőfeszítések duplikációjának elkerülése érdekében. A Cselekvési Terv hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében az EBESZ – illetve különösen a DIEJH – szorosan együttműködik a nemzetközi szervezetekkel és a civil szervezetekkel.

118. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója továbbra is aktívan részt vesz a *Kormányközi Szervezetek Romaiügyi Informális Kapcsolattartó Csoportjában*.²

119. Ennek az informális testületnek a megerősítése és megújítása az összes illetékes partnerrel egyeztetve, együttműködésben végrehajtva történik, külön biztosítva az EBESZ-ben részes államok képviselőinek bevonását. Az informális kapcsolattartó csoport szakértői szintű – vagy szükség esetén magasabb szintű – rendszeres találkozóit illetően figyelmet kap ez a célkitűzés.

120. Az informális kapcsolattartó csoportnak közös irányokat és prioritásokat kell meghatároznia, valamint javítania kell a koordinációt és az együttműködést az erőfeszítések duplikálásának elkerülése érdekében.

121. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója

² A *Kormányközi Szervezetek Romaiügyi Informális Kapcsolattartó Csoportja* az EBESZ/DIEJH, az Európa Tanács, az Európai Bizottság és az Európai Unió képviselőiből áll.

törekszik a „Nemzetközi Roma Kapcsolattartó Csoport”³ kialakítására, és a továbbiakban is hozzájárul az Európa Tanács kezdeményezéséhez, amely az Európai Romák és Utazók Fórumának lehetőség szerinti létrehozására irányul.

122. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója tájékoztatási és koordinációs szolgáltatásokat nyújt az illetékes nemzeti és nemzetközi intézményeknek, valamint elősegíti az ezen intézmények közötti, valamint a roma civil szervezetekkel való vitát.

123. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója kapcsolatépítésre törekszik a roma és szintó szervezetekkel, és segítséget nyújt számukra tevékenységeik és forrásaik koordinálásában mind az egyes országokon belül, mind pedig határokon átívelően, valamint abban, hogy hozzájuthassanak azoknak a lehetőségeknek a teljes köréhez, amelyek jelenleg a nemzeti és nemzetközi szintű, romákat és szintókat érintő intézkedések keretében biztosítottak.

124. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója merít a más nemzetközi szervezetek által létrehozott, jelenleg működő monitoringprojektekből összegyűlt tapasztalatokból és információkból.

IX. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója

125. Amennyiben szükséges, a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója elősegíti az információmegosztást azon EBESZ-ben részes államok között, amelyek a roma és szintó embereket célzó, nemzeti szintű közpolitikai intézkedéseket dolgoztak ki, illetve szándékoznak továbbfejleszteni.

126. Igény esetén a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója tanácsot nyújt a részes államoknak a roma és szintó embereket érintő, jövőbeli közpolitikai intézkedéseket illetően, valamint ösztönzi a kormányok és a roma civil szervezetek közötti vitát.

127. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója támogatja a roma és szintó civil szervezetek kapacitásépítését.

128. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója létrehozza az az EBESZ-ben részes államok legjobb gyakorlatainak adatbázisát.

129. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartójának proaktív szerepet kell vállalnia a részes államok által tett intézkedések elemzésében, valamint a roma és szintó csoportokat érintő sajátos helyzetekben, illetve incidensek során is. Ennek érdekében a romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartó közvetlen kapcsolatokat épít ki és tart fenn a részes államokkal, valamint tanácsadást és véleményezést kínál fel számukra.

130. Krízishelyzet esetén az érintett kormányok együttműködnek a DIEJH romákkal és

³ A Nemzetközi Roma Kapcsolattartó Csoport 2000 októberében jött létre, a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartójának kezdeményezésére. A kapcsolattartó csoportban részt vesznek a Nemzetközi Roma Unió (International Romani Union) és a Roma Nemzeti Kongresszus (Roma National Congress) képviselői, választott roma képviselők, roma szakértők, valamint a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója.

szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartójával a hatékony megoldások azonosításában.

131. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója többletinformációkkal látja el a roma és szintó közösségeket az EBESZ-forrásokra és az EBESZ tevékenységeire vonatkozóan.

132. A DIEJH, együttműködve az EBESZ illetékes intézményeivel és szerveivel, megfelelő lépéseket dolgoz ki az emberkereskedelem – különösen a gyerekek sérelmére elkövetett emberkereskedelem – mozgóerőinek leküzdésére, valamint a tudatosságnövelésre a roma és szintó közösségekben az emberkereskedelem következményeit illetően.

X. Végrehajtás: felülvizsgálat és értékelés

133. A Cselekvési Tervben foglalt rendelkezések végrehajtásának felülvizsgálatára az Emberi Dimenziós Végrehajtási Találkozókon, felülvizsgálati konferenciákon és más emberi dimenziós rendezvényeken kerül sor.

134. A DIEJH igazgatója a fent említett találkozók eredményei, valamint a megerősített Kormányközi Szervezetek Romaügyi Informális Kapcsolattartó Csoportja és a Nemzetközi Roma Kapcsolattartó Csoport által nyújtott információk alapján beszámol az Állandó Tanácsnak, amely az együttműködést és a koordinációt illetően prioritásokat javasolhat a részes államoknak és az EBESZ-intézményeknek.

135. Az Állandó Tanács időközönként informális megbeszéléseket szervez a romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartóval, értékelendő a jelen Cselekvési Terv által előírt intézkedések hatását nemzeti és helyi szinteken.

136. Az EBESZ-ben részes államok felé kérésként fogalmazódik meg, hogy a felülvizsgálati folyamat végrehajtásának elősegítése érdekében, amennyiben szükséges, nyújtsanak tájékoztatást az Emberi Dimenziós Végrehajtási Találkozókon, a felülvizsgálati konferenciákat megelőzően, valamint az Állandó Tanácsnak a roma és szintó emberek helyzetével kapcsolatos közelmúltbeli fejleményekről és/vagy a jelen Cselekvési Terv által inspirált intézkedésekről.

137. Az EBESZ valamennyi illetékes intézménye és szerve, beleértve a helyszínen működő EBESZ-kirendeltségeket, a továbbiakban is szoros egyeztetést folytat a részes államokkal, a Cselekvési Terv megvalósítását támogatandó.

138. A DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója a jelen Tervről információt oszt meg a roma és szintó közösségekkel, illetve szervezetekkel, valamint más nemzetközi szervezetekkel.

139. Az EBESZ Állandó Tanácsa biztosítja a megfelelő emberi és anyagi erőforrások a DIEJH romákkal és szintókkal kapcsolatos ügyekért felelős kapcsolattartója számára, hogy végrehajthassa azokat a feladatokat, amelyekkel a jelen Cselekvési Terv megbízza. A részleteket az Igazgatási és Pénzügyi Tanácsadó Bizottság (Advisory Committee on Management and Finance) dolgozza ki és nyújtja be az Állandó Tanácsnak.